

Benjamin Britten
Les Illuminations
poésies par Arthur Rimbaud

1. Fanfare

J'ai seul la clef de cette parade, de cette parade sauvage.

2. Villes

Ce sont des villes! C'est un peuple pour qui se sont montés ces Alleghanys et ces Libans de rêve! Ce sont des villes! Des chalets de cristal et de bois qui se meuvent sur des rails et des poulies invisibles. Les vieux cratères ceints de colosses et de palmiers de cuivre rugissent mélodieusement dans les feux.

Ce sont des villes! Des cortèges de Mabs en robes rousses, opalines, montent des ravines. Là-haut, les pieds dans la cascade et les ronces, es cerfs tettent Diane. Les Bacchantes des banlieues sanglotent et la lune brûle et hurle. Vénus entre dans les cavernes des forgerons et des ermites. Ce sont des villes!. Des groupes de beffrois chantent les idées des peuples. Des châteaux bâtis en os sort la musique inconnue. Ce sont des villes! Ce sont des villes! Le paradis des orages s'effondre. Les sauvages dansent sans cesse, dansent, dansent sans cesse la Fête de la Nuit.

Ce sont des villes! Quels bons bras, quelle belle heure me rendront cette région d'où viennent mes sommeils et mes moindres mouvements?

3a Phrase

J'ai tendu des cordes de clocher à clocher; des guirlandes de fenêtre à fenêtre; des chaînes d'or d'étoile à étoile, et je danse.

3b Antique

Gracieux fils de Pan! Autour de ton front couronné de fleurettes et de baies tes yeux, des boules précieuses, remuent. Tachées de lies brunes, tes joues se creusent. Tes crocs luisent. Ta poitrine ressemble à une cithare, des tintements circulent dans tes bras blonds. Ton cœur bat dans ce ventre où dort le double sexe.

Benjamin Britten
iluminace
básně Arthura Rimbauda

1. Fanfára

Jen já mám klíč k této přehlídce, k této divoké přehlídce.

2. Města

To jsou města! To pro jejich obyvatele vyrostly Alleghenské hory a vysněná libanonská pohoří. Zámky z křišťálu i dřevěné domky se pohybují po neviditelných kolejích a kladkách. Staré krátery, obklopené sochami kolosů a palmami z mědi křičí melodicky v plamenech.

To jsou města! Procesí vil mají rudá a opálová roucha a zlézají rokle. Nahoře nad nimi, kopýtka ve vodopádu a vřesoví, dávají srny pít Dianě. Předměstské bakchantky vzlykají: měsíc plane a kvílí. Venuše vstupuje do jeskyní kovářů a poustevníků. To jsou města! Zvonky zvoníc zpívají ideje lidstva. Z hradů vystavěných z kostí vychází neznámá hudba. To jsou města! To jsou města! Ráj bouří se hroutí. Divoši tančí bez přestání, tančí, bez přestání tančí k oslavě noci.

To jsou města! Jaká dobrá paže, jaká krásná hodina mi vrátí ten kraj, odkud přicházejí mé sny a mé sebemenší pohyby?

3a Rčení

Napínám lana od zvonice ke zvonici; girlandy od okna k oknu; zlaté řetězy od hvězdy ke hvězdě – a tančím.

3b Starověk

Milostivý syne Pana! Pod čelem ověnčeným květy a bobulemi se rozhlížejí tvé oči, drahocené bulvy. Bledé tváře potřísněné kvasícím vínem se vám nadouvají. Vaše tesáky se lesknou. Vaše hrud' je jako cithara, vaše bílé paže zvoní. Vaše srdce bije v lůně, kde spí hermafrodit. Procházejte se, v noci, v noci se

Promène-toi, la nuit, la nuit en mouvant doucement cette cuisse, cette seconde cuisse et cette jambe de gauche.

4. Royauté

Un beau matin, chez un peuple fort doux, un homme et une femme superbes criaient sur la place publique: „Mes amis, mes amis, je veux qu'elle soit reine, je veux qu'elle soit reine!“ „Je veux être reine, être reine, être reine!“ Elle riait et tremblait. Il parlait aux amis de révélation, d'épreuve terminée. Ils se pâmaient l'un contre l'autre.

En effet ils furent rois toute une matinée où les tentures carminées se relevèrent sur les maisons, et toute l'après-midi, où ils s'avancèrent du côté des jardins de palmes.

5. Marine

Les chars d'argent et de cuivre,
les proues d'acier et d'argent,
battent l'écume,
soulèvent les souches des ronces.
Les courants de la lande,
et les ornières immenses du reflux,
filent circulairement vers l'est,
vers les piliers de la forêt,
vers les fûts de la jetée,
dont l'angle est heurté par des tourbillons de lumière.

6. Interlude

J'ai seul la clef de cette parade, de cette parade sauvage.

7. Being Beauteous

Devant une neige un Être de Beauté de haute taille. Des sifflements de mort et des cercles de musique sourde font monter, s'élargir et trembler comme un spectre ce corps adoré; des blessures écarlates et noires éclatent dans les chaires superbes. Les couleurs propres de la vie se foncent, dansent et se dégagent autour de la Vision, sur le chantier. Et les frissons s'élèvent et grondent, et la saveur forcenée de ces effets se chargeant avec les sifflements mortels et les rauques musiques que le monde, loin derrière

procházete, s jemným pohybem stehna, druhého stehna a levé nohy.

4. Královský majestát

Jednoho krásného rána, v zemi velmi mírumilovného lidu, jakýsi hrdý muž a žena křičeli na veřejném náměstí: „Přátelé moji, přátelé moji, přeji si, aby byla královnou, přeji si, aby byla královnou.“ „Chci být vaše královna, vaše královna, vaše královna.“ Žena se smála a celá se chvěla. On mluvil o zjevení, o prodělané zkoušce. A pak jeden po druhém omdleli.

A opravdu kralovali celé dopoledne, zatímco se na domech vzdouvaly rudé závěsy, a celé odpoledne, když kráčeli k palmovým zahradám.

5. Přímořská krajina

Vozíčky ze stříbra a mědi,
ocelové a stříbrné přídě
prorážejí pěnu,
nadzvedají ostružinové trní.
Proudy vřesu,
a obrovské přílivy,
se točí v kruzích k východu,
k hrázím mola,
jejichž lem se rozbíjí
o světelný vír.

6. Mezihra

Jen já mám klíč k této přehlídce, k této divoké přehlídce.

7. Krásná bytost

Před sněhem krásná bytost vysoké postavy. Sykot smrti a kroužení hudby bez tónů nadnášejí zbožňované tělo, rozpíná se a chvěje jako přízrak; v nádherném mase se otevírají šarlatové a černé rány. Samotné barvy života tmavnou, tančí a vynořují se kolem vidiny na místě stavby. A zimničné vzrušení se zvedá a klesá a zuřící šňávy jeví se nabíjejí smrtícím sykotem a chraplavou hudbu, kterou svět daleko za námi vrhá na matku krásy – ona ustupuje, ona se

nous, lance sur notre mère de beauté, elle recule, elle se dresse. Oh! nos os sont revêtus d'un nouveau corps amoureux.

Ô la face cendrée, l'écusson de crin, les bras de cristal! Le canon sur lequel je dois m'abattre à travers la mêlée des arbres et de l'air léger!

8. Parade

Des drôles très solides. Plusieurs ont exploité vos mondes. Sans besoins, et peu pressés de mettre en œuvre leurs brillantes facultés et leur expérience de vos consciences. Quels hommes mûrs! Quels hommes mûrs! Des yeux hébétés à la façon de la nuit d'été, rouges et noirs, tricolores, d'acier piqué d'étoiles d'or; des faciès déformés, plombés, blêmis, incendiés; des enrouements folâtres! La démarche cruelle des oripeaux! – Il y a quelques jeunes, – [...]

Ô le plus violent Paradis de la grimace enragée! [...] Chinois, Hottentots, bohémiens, niais, hyènes, Molochs, vieilles démences, démons sinistres, ils mêlent les tours populaires, maternels, avec les poses et les tendresses bestiales. Ils interpréteraient des pièces nouvelles et des chansons „bonnes filles“. Maîtres jongleurs, ils transforment le lieu et les personnes, et usent de la comédie magnétique. [...]

J'ai seul la clef de cette parade, de cette parade sauvage.

9. Départ

Assez vu. La vision s'est rencontrée à tous les airs.
Assez eu. Rumeurs des villes, le soir, et au soleil, et toujours.
Assez connu. Les arrêts de la vie. Ô Rumeurs et Visions!
Départ dans l'affection et le bruit neufs!

zvedá. Ó, naše kosti jsou oblečeny novým milostným tělem.

Ó, popelavá tvář, erb ze žíní, křišťálové paže! Hlaveň děla, na niž se musím snést spleť stromů a lehkostí vzduchu!

8. Přehlídka

Velmi zdatní darebáci. Mnozí kořistili z vašich světů. Bez nutnosti a beze spěchu využívali své skvělé schopnosti a zkušenosti s vašimi city. Jací to zralí muži! Oči zmámené jako za letní noci, rudé a černé, třibarevné, zocelené, poseté hvězdami ze zlata. Tváře znetvořené, jako z olova, bledě žhnoucí; šílené chrčení. Příšerné vykračování pozlacených cárů! – Někteří jsou mladí – [...]

Ó drsný ráji zběsilé grimasy! [...] Číňané, hotentóti, cikáni, hlupáci, hyeny, molochové, staří blázni, zlověstní démoni, kteří střídají oblíbené mateřské triky se zvířecími pózami zvířat a laskáním. Předvádějí nové kousky a písně o „slušných děvčatech“. Mistři kejklíři mění místa a osoby a hrají magnetickou komedii. [...]

Jen já mám klíč k této přehlídce, k této divoké přehlídce.

9. Odjezd

Viděli jsme dost. Vidina se ve vzduchu objevovala všude.
Už dost. Rámus měst, večer, ve slunečním světle, a pořád.
Už známe dost. Zastavení života! Ó zvuky a vize!
Odjezd za novými city a novými hluky!

český překlad Vlasta Reittererová, 2021